

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest V. Széchenyi-utca 14.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre . . . . . 4 "

Negyedévre . . . . . 2 "

Egyes szám ára 16 kr.

AZ EGYENLŐSÉG MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Kecskemét.

Kecskeméten a szabadelvű és függetlenségipárti választók szövetkeztek egymással az antiszemita párt ellen és az antiszemitizmus megbukott.

Aki tudja, mily féltékenyen őrzi a magyar ember alkotmányos jogait és hogy azokat vagyona, szabadsága s ha kell, élte árán is kész megmenteni; aki tudja azt, hogy a magyar ember azon elvnek zászlaja mellett, melynek harcosává meggyőződése avatta, rajongó lelkesedéssel mindvégig kitartva küzd és a zászlótól való elpártolást csaknem honárulásnak bélyegzi; aki tudja, hogy a szabadelvű és függetlenségi pártok politikai hitvallása között az elvi eltérések ledönthetetlen válaszfala emelkedik: az befogja látni, hogy a kecskeméti eset sokkal nagyobb jelentőséggel és horderővel bír, mint a mennyit első látásra elárul és hogy csak egy nagyobb eszmé érdekében fontos, nagyon fontos okok lehetnek azok, melyek a kecskeméti pártokat arra birták, hogy feláldozva az elveikből meritett álláspontot, feledve az u. n. párthiuságot, eszök tanácsának, szívök érzelmének hódolva, az ellenfél lábaihoz rakják le a fegyvert, mondván: »Ime itt vannak fegyvereink, melyekkel eddig ellenetek küzdöttünk, nem győztetek le bennünket, hanem kiengeszteltetek, fogadjatok most zászlótok alá, szövetségeseinkül, engedjétek harcolnunk soraitok között, mert ha leverjük közös ellenségünket, fényesen kárpótolva látjuk a hazát ama veszteségért, melyet pártunk bukása miatt szenvedett; nem ellenetek küzdünk csatát, mert most becsületünket kell megmentenünk a közös ellenség ellen!«

Közös ellenséget láttak az antiszemitizmusban, mely sanda szemmel nézi, mily nemes becsvágygyal igyekszik a zsidó a többi honpolgárokkal együtt hazafias kötelességének megfelelni s elenyésztetni azon válaszfalnak utolsó romjait, melyeket mostoha idők zord szelleme emelt köztük és a hon többi fiai között. A kaján irigység elsápadt annak a buzgó tevékenységnek láttára, melyet a magyar hazának legifjabb gyermeke, a zsidó, a magyar közélet minden ágában kifejt s mely igazi nemzeti szellemtől van áthatva; ember-telen emberekben ádáz gyűlöletet keltett, látva a testvéri egyetértést a zsidók és a haza többi fiai között, látva a nemzeti eszmékhez való ragaszkodását és a nemes törekvést, melylyel a zsidó test-lélekkel magyarrá lenni a legjobb úton van; szálla volt az antiszemitizmus szemében látni, mily hódító erővel bír a zsidók között a magyar nyelv,

a magyar szokás és keblük a sárga irigységtől elöntött érzelmeknek lett tanyája és hogy sötét terveiket megvalósíthassák, a honmentés czime alatt oly eszközöket ragadtak meg, melyek közt a babona és a rágalom voltak a legférfiasabbak.

Igy szövetkeztek a gyűlölet apostolai a szereplési viszketeg Herostratésével és alakítottak táborot, mely kitűzött céljához méltónak bizonyult, szövetkeztek a higvelejüekkel és a társadalomnak mindig jelentékeny számmal készletben levő felforgató elemeivel, azon katilinaris existenciákkal, akik csak alkalmas pillanatot várnak, hogy kitörve be nem jeientett oduikból, a zavarosban halászhasanak.

Ennek megösmérése készítette Kecskemét város tisztességes elemeit az antiszemitizmus ellen való szövetkezésre.

Közös ellenséget láttak az antiszemitizmusban, mely a kereszt jelvénye alatt támadja meg a XIX. század legmagasztosabb eszméit, hogy pellengérré állítsa a magyar jó hírnevét, melyet egy ezredév történetéből becsülni tanult a nagy világ; ellenséget láttak benne, mely a szeretet vallásának jelvénye alatt akarja megrabolni a hazát ama vívmányoktól, melyekkel a civilizáció és humanizmus megáldotta azt; ellenséget, mely a polgárháboru üszkét dobja a társadalomba, hogy hódításra vezesse az anarchiát és fennen hirdesse a felebaráti szeretet legujabb tanát: »ami tied, az az enyém!«

Tudva, látva ezt, lehetett-e elég nagy áldozat, melytől a józan gondolkozásu polgár visszariadt volna? Kecskemét számbavehető polgárai azzal feleltek, hogy: »nem!« és nemes önmegtágadással meghozták a nagy áldozatot, melynek becsét hatványozza az idő és körülmények sajátossága, a kezdeményezés és példaadás érdeme. A város, melynek falai között Bánkban költőjének bölcsője ringott és Petőfi lantja zengett, kiköszörülte a csorbát, melyet a közelmúlt egy szomorú ténye jó hírnevén ejtett. Kecskemét nem lett hűtlen dicső multjához!

Üdv érte a bajnokoknak! A jól teljesített kötelesség boldogító tudatában a polgári érdem koszorujával halántékaikon büszkén várhatják a jövő ítéletét!

És a jövő nem sokáig várta magára. Tetőknek legszebb jutalmát lássák majd azon lélekemelő jelenetben, midőn egy ország követi példájokat.

Mert a türelem fogytán van. Csakhamar ütni fog a számadás órája, felzug a nemzet tiltakozó szava és elsimulnak a szenvedélyek által felkorbácsolt hullámok, hogy maguk alá temessék a könnyelmű kalózokat.

Fejér.

Trefort beszéde.

Vallás- és közoktatásügyi miniszterünk mult héten megszólalt Pozsonyban. A miniszter ur enuncziációt kiváló figyelemmel kell kísérnünk mindig, mert a zsidó vallásfelekezet mostani szervezetében, vagy mondjuk szervezetlenségében, ő föltétlenül rendelkező legfelsőbb forumunk és így minden szava, amit a zsidók vallási viszonyaira nézve mond, mintegy az irányt mutatja, amelyben nemcsak ő haladni kíván, de viszi magával a zsidóságot is. — Reflektálnunk kell tehát nyilatkozataira és pozsonyi beszédében reánk vonatkozó szavait különösen még egyszer az ő figyelmébe is ajánlanunk.

A kultura áldásainak a szegény zsidók közt leendő terjesztését óhajtja a miniszter ur és ennek eszközlésére a gazdag zsidóktól várja az akciót. Ez legföltünőbb és legjellemzőbb tenorja pozsonyi beszéde ránk vonatkozó részének.

Erről az eszméről nagyon sokat lehetne pro és contra mondani, de miután ez félig-meddig meddő vitatkozás volna, fogadjuk el itt álláspont gyanánt a miniszter ur nézetét és ne tekintsünk mást, mint az eszme kivihetőségének mikéntjét. Lehet-e ez eszmét az életbe átültetni úgy, hogy annak meg legyen az a gyakorlati eredménye, a mit Trefort vár tőle.

Vessünk vissza egy pillantást emanczipációnk történetére. A törvényt, hogy a szabadelvűség legmagasabb fokát mutassa a törvényhozás, meghozták egy paragrafusban, mely szerint a zsidók egyenjogusítottak. Ezzel lerontottak előtte minden korlátot úgy a politikai, mint egyéb jogok gyakorlatában. A liberálisizmus legmagasabb fokának mutatásával azonban a legeklatansabban kitért a törvényhozás az élet követelményei, a körülmények tekintetbe vétele elől és egyáltalán nem gondolt vele, hogy a zsidó vallás helyzete, szemben a többi vallásokéval, szemben a vallások iránt támasztatni szokott és joggal támasztható kulturai követelésekkel, minő lesz.

Nemcsak a kultura, hanem a történelem fejlődésére is erős behatást gyakoroltak a vallások, de hogy ezt tehessék, hosszú időre volt szükségük,

mig megnyerték a megkívántató konszolidációt, és az ennek alapjául szolgáló szervezetet. Utalhatunk bármely vallás történetére, utalhatunk különösen hazánk történetére és ebben a reformált egyházakra. Nemcsak magukra voltak hagyatva, de üldötetés közben szerezték meg autonómiájukat és autonómiájuk adta meg az erőt nekik, hogy nemcsak küzdhettek a viszontagságokkal, de azokon győzedelmeskedtek, nemzetközi békekötéseket vvitak ki vallásuk és jogaik biztosítására és végtelen, megbecsülhetlen szolgálatokat tehettek a nemzeti-ség, a nemzeti szabadság ügyének is.

A zsidók azonban nem voltak abban a helyzetben sem, hogy küzdhettek és küzdelmeik közben felekezeti autonómiájukat megszerezhették volna. A zsidók, kiknek az emberi jogokat sem adták meg, még csak meg sem kísérelhették azt, amit más vallásfelekezetek győzedelmesen kivitak. Mikor megkapták az egyenjogusítást, úgy érezték magukat, mint az ember, ki hosszú gyötrelmek után először élvez szabad, fájdalomtól ment pillanatot. A hosszú elnyomás után következett 18 év alatt politikai és társadalmi uton iparkodtak haladni. A felekezeti teendőkre most volna itt az idő. De ebben is megakadályozzák, nem engedik haladni. Más vallásfelekezetek jogai régi időtől fogva meg vannak állapítva az állammal szemben, de a zsidó felekezet jogainak fixirozásánál teljesen megfeledkeztek arról, hogy az, amit megállapítottak, nem elég a boldogulásra.

Ez az oka, hogy tőlünk észszerűen követelni nem lehet, hogy belszervezkedésünk tekintetében tizenhét év alatt ugyanakkora eredményt vívjunk ki, mint amekkorát más felekezetek csak évszázadok során, csak óriási és igen sokszor véres küzdelmek árán vvitak ki. Nem lehet ezt követelni tőlünk már azért sem, mert egy nagy akadályt gördítettek utunkba. Egyenjogusításunk hézagossága folytán a mi felekezetünk a hazánkban létező felekezeti viszonyok keretébe bele nem illeszhető és e beleillesztésről előzőleg egyedül az állam van hivatva intézkedni. A ddig tehát, míg a zsidó vallás autonómiája meg nem teremtetik, kulturális missziót a zsidók

TÁRCZA.

Dr. Kohn Sámuel munkájáról.

A zsidók története Magyarországon a legrégebb időktől a mohácsi vészig. Részben kiadatlan kútforrások nyomán írta Dr. Kohn Sámuel, Budapest, 1884. Athenaeum XXXII és 4898°.)

Nec flere, nec indignari, sed intelligere.
Spinoza.

IX.

Azon bánásmód, melyben a zsidók 1360-tól 1526-ig a királyok és hatóságok, főpapok, főurak és köznemesek, városok és egyesek részéről részesültek, ritka kivétellel az önkény és zsarnokság, az erőszak és brutalitások hosszú láncolatát képezi. A kamarai szolgaság a valóságos rabszolgaság bélyegét sütötte reájuk; a királyok őket fiskális érdekekből a szabad járás-kelésben akadályozták és maguk a zsidók azon szerencsétlen solidaritásnál fogva, melyben egymással állottak, kénytelenek voltak egymást szabadságuktól megfosztani, mert a hátramaradókra az elköltözők terhei is hárultak volna, melyek alatt pedig az egész község összeroskadt. Jogaik nem voltak, csak szabadalmaik, melyeket a király kegye nekik ajándékozott — igaz, drága pénzért, — de a melyek azonban a király halálával azonnal megszűntek. Minden király halálával újra kezdődtek a rablások és fosztogatások, melyek ad-

dig tartottak, míg az új király — ismét drága pénzért — a zsidók szabadalmait újra megerősítette. Közhivatalokat nem viseltek, a földmivelésből és iparüzésből ki voltak zárva, koronajavakat és különösen ércbányákat bérbe nem kaptak, sőt kenyéririgységből a zsidók kereskedését is lehetőleg megszorították. A városok polgárai a jövedelmezőbb és értékesebb árukkal, valamint a nagyban való kereskedésre kizárólagos jogot tartottak és ettől a zsidókat eltiltották. Így p. o. Sopronban megtiltották nekik a finomabb és drágább posztóneműekkel való üzletet, mivel a posztócsinálók és posztókereskedők a zsidó kereskedőkkel nem versenyezhettek. Csak a cseh posztóval való mérsékelt üzletelés volt nekik megengedve. A szabócsész pedig kieszközölte, hogy zsidó kereszténynek új ruhát el ne adhasson. Az alkuszok keresztülvitték azt, hogy keresztény által kötött üzletnél vagy alkunál zsidó közbé ne járhasson, az eleségárusok és kofák pedig azt, hogy zsidók élelmiszereket és általában olyas féléket, mit a piacon szoktak árusítani, eladás végett ne vásárolhassanak. Pozsonyban hasonlóképp a zsidók a posztóneműekkel, lovakkal és bárminemű egyéb árukkal való üzletelésből ki voltak zárva, mert ez II. Lajosnak 1525-ik december 21-én kelt rendelete szerint a polgárok jogait sértené. Vágómarhákat csak a maguk számára vehettek és vághattak.

A budai törvénykönyv magától érthető dolognak tekinti, hogy a zsidók keresztényeknek semmit sem árulhatnak, kivéve a ki nem váltott zálogtárgyakat, azokat is csak hetenkint egyszer, a zsidó utcában. Elrendeli továbbá, hogy külföldi vagy nem budai kereskedők áruik elközbzásának terhe alatt zsidónak ne adjanak semmit és

alig teljesíthetnek és a Trefort által elérni akart célokat abszolúte nem fogantathatják.

Hiszen dolgoznak a zsidók; a gazdagok úgy, mint a szegények; az antiszemitizmus által emelt vádak nem legutolsója az, hogy a zsidóban meg van az összetartozás érzete és hogy ez érzetet mindenütt, ahol csak lehet, érvényesíti. Egyes esetekben bir is nevezetes sikert felmutatni. De általánosságban mindaddig sikertelen marad a működés, míg az ö-zsetartozás érzete és az ezzel járó önrendelkezési jog törvényileg is ki nincs fejezve, míg meg nem lesz az autonómia. Ezt pedig ma az állam nélkül abszolúte lehetetlen megalkotni. Az államtörvények és rendeletek állják útját.

De ha így áll a dolog, akkor a miniszter ur ne a gazdag zsidókat biztassa, hanem — hisz ő az ur — nyújtson segédkezet a zsidóknak felekezeti állapotaik rendezésére. A kormánytól jövő jóakaró előzékeny segédkezés lehet egyedül az, a mi használhat. A zsidók működnek és dolgoznak, de csak az ő kéznyújtása, az ő közreműködése képesíti a zsidókat arra, hogy a pozsonyi beszédben kifejezett óhajta, a kultura áldásainak mindenüvé hatolása eléressék.

Dr. G.

A „zsidóhatalom.“

Az antiszemitizmus irodalmi szegény legényei szedték ki a hazugságok tárházából ezt a szót: »zsidóhatalom.« Hogy mit kelljen tulajdonképen alatta értenünk, nem tudjuk. Csak sejtjük — ha halljuk, hogy a legmagasabb hatóságoktól kezdve, az utolsó falusi bakterig — mindenki e »hatalom rabszolgája«. Keressük, kutatjuk e »hatalom« szervezetét, rugóit, intézőit, de nem sikerült sehhol sem megtalálnunk — az antiszemitizmus agyrémein kívül.

Azt hazudják, hogy a most lefolyt választások legnagyobb része is a »zsidóhatalom« érdekében történt. Hazánk minden baja, égető kérdése, háttérbe szorul a »zsidóhatalom« érdeke elől.

Valóban nem tudjuk, nevéssünk-e vagy bosszankodjunk-e? Nevéssünk-e az antiszemitizmus eme hazudozása fölött — avagy bosszankodjunk-e a határtalan szemérmelenséggel üzőt népámitás fölött?

zsidóval ne kössenek bármilyenü váltó vagy egyéb üzletet. — A zsidók, kik az Árpádok idejében a külfölddel való kereskedést közvetítették, a nagy kereskedésből és a tisztességes kis kereskedésből kiszorítva, már csak zsidóbarátsággal és házalással foglalkozhattak. Budán és Pozsonyban ezen nyomorult keresetüket még azzal is nehezítették, hogy áruikat csak a zsidó utcában vagy saját házaikban árulhatták, ha pedig máshol akartak árulni, áruik az elkobzás veszélyének ki voltak téve. A zsidóknak az életfenntartásnak csak egy lehetősége maradt fenn, az uzsora, melyre magukat azon szívóssággal és tetterővel vetették, melyet nekik az életfenntartási ösztön kölcsönzött. De ezen a téren is találkoztak keresztény konkurencziával.

Ennek a szellemnek megfelelők voltak azon nyilatkozatok is, melyeket a zsidókról tenni szoktak. Zsigmond király egy 1417-ben kelt levelében a tárnokot, ki a kassai polgárokat zaklatta, rendre inti és ezen intését avval indokolja, hogy a kassaiak sem barmok, sem vadállatok, sem pogányok, sem pedig zsidók, hanem keresztények, (non bruta animalia neque bestias neque paganos neque Judeos, sed Christianos esse.) Ezen összeállítás igen tanulságos. A király első helyen említi a barmokat, azután a vadállatokat, aztán következnek a pogányok, és csak ezek után a zsidók. Mátyás fia Corvin János, bűnnek tartja, ha zsidók kereszténnyel együtt laknak vagy társalognak. Verbóczy pedig egy 1524-ben kelt levelében avval dicsekszik, hogy ő mindenkinek szolgálatot igazságot, még ha zsidó vagy cigány volna is. Ez Zsigmond klasszifikációjával összehasonlítva, minden esetre haladás. A társadalom többi rétegeinek nyilatkozataira a felsorolt

Az a szörnyüség nagy »hatalom« 7 szál ember által van képviselve a Házban.

Mi bizonyára nem tartozunk azok közé, kik felekezetük szerint mérlegelik a honatyákat, de az antiszemitizmus annyira előtérbe állita a felekezeti kérdését, hogy vele, miként Trefort miniszter állitá, nolensvolens foglalkozni kell.

Sőt épen mi vagyunk azok, kik nem a szűkkelü felekezeti szerint akarjuk az egyenjogu embereket — egyenlőtlenekké tenni. Hanem az antiszemitizmus a nyomában járó reakció vetette fel a vallás kérdését. Vizsgáljuk meg tehát, vajjon hány emberét állitá sorompóba az a bizonyos »zsidóhatalom«.

Hét zsidó felekezeti orsz. képviselő leend az ez év őszén megnyitandó országgyűlésen.

Ennyit állitott ki saját kebeléből az a »zsidóhatalom.« Az ország lakosainak 4.55%-a, a városok 9.68%-a zsidó vallásu. Ha tehát e »hatalom« valóban úgy léteznék, ha e »hatalom« egységes szervezett volna — mint állitják — vajjon csak a pusztá arány, a természetes arány szerint is mennyi tagját kellett volna a küzdőterre küldenie!?

Az egész ország aránya szerint majdnem 19 képviselőt. De a helyett az antiszemitizmus toborzott össze a maga hiveiből ennyit. Ennyi antiszemita gyászvitéz fog »elveiért« a parlamentarizmus porondján törvényhozó minőségében — sikra szállani.

E kétségbe vonhatlan számarányok teszik nevetségessé az antiszemitizmus e vádját is, e vádat, a mely szerint a zsidóság szervezetten, egyöntetűen, minden más politikai kérdés mellőzésével, csupán önös érdekeit tolná fel még a törvényhozás szent hajlékába is.

Pedig hát nincsen úgy. A képviselők másfél, a hazalakosságának ötödfél százaléka zsidó hitü. A számok beszélnek, ha nem is oly hangosan, de kétségbevonhatlan igazsággal mindenek felett.

És e számok fejtegetésében ha tovább megyünk, még inkább megczáfolhatjuk az antiszemitizmus vádjait.

Említettük, hogy a városok lakosainak tízedfél százaléka zsidóhitü. *) Mondanunk sem kell, mily súlylyal bírnak a városok. Az is kelleg ismeretes, hogy e városok majdnem mindenike önálló képviselőválasztási joggal bir. Nem volna tehát különös az antiszemitizmus vádján haladva, ha a »zsidóhatalom« épen a városi kerületekre vetette volna magát. A zsidóság szellemi s anyagi erőinek is itt van fölerakodó helye. Súlyát, befolyását itt jobban kifejtheti és latba vetheti, ha mint kompakt tömeg — a miként állitják — jól fegyelmezetten lépett volna fel, ha nem a politikai kérdések, elvek körül csoportosult volna.

*) Városoknak vettük a stat. hivatal szerint a 143 törvényhatóságú s rendezett tanácsu várost.

példákból következtetést vonni — úgy hiszszük — nem nehéz.

A zsidógyűlöletnek az efféle nyilatkozatok bő tápot nyújtottak. De ezenfelül még egy más körülmény is járult a zsidógyűlölet szításához. A városokban lakó zsidók fölött a korona feltétlenül rendelkezett, mit az önállóságukat féltékenyen őrző törvényhatóságok egykedvűen nem nézhettek. Egy hosszadalmas, szívós harc keletkezett, melynek kétszeres áldozatai — úgy a korona, valamint a városok részéről — a zsidók voltak. A zsidók nem járultak a városi közterhek viseléséhez, minthogy az összes zsidójövedelem a kincstárt illette. A királyi hatalom súlyedésével azonban emelkedett a városok hatalma és a zsidókat ép úgy terhelték adóval, mint a király. A zsidók minduntalan panaszszal fordultak a királyhoz, ki saját érdekében, hogy csak az ő adói befolyjanak, a zsidókat védte. Egyre érkeztek a városokhoz a legszigorúbb királyi rendeletek, melyek majd fenyegető, majd intő vagy megrovó hangon voltak tartva. A városok végre keresztül vittek, hogy a zsidóknak a város őrizetéhez és erődítéseinek jó karban tartásához kellett járulniok, sőt hogy bizonyos adót is kellett fizetniök a város pénztárába. De miután a zsidók alig voltak képesek a királyi adók viselésére, mihelyt csak módjukban volt, megkísérelték az újabb kötelezettség alól magukat kivonni, miből sürü perlekedés és czivódás keletkezett a zsidók és a városok közt. Ezen folytonos harc a zsidógyűlölet gyökereit egyre mélyebbre hajtotta a városi polgárokból, és különösen a czéhek magatartásában nyilvánult. A czéhek zsidó iparost fel nem vettek. Léteztek ugyan egyes zsidó iparosok, mint p. o. szabók, vargák, kalaposok, kik azonban csak a saját hitfeleik számára dolgoztak és min-

De mit bizonyítanak a választások? A vád alaptalanságát. Pedig a főváros lakosságának ötöde zsidó. Munkácsón 46.3%, Ungvárt 36.4% és M. Szegeden 31.1% zsidófelekezetűt mutat fel. Kassa nyolczad-része, Arad több mint nyolczad, Temesvár szintennyi N.-Kanizsa heted, N.-Károly hatod, Miskolcz ötöd, Győr nyolczad és Nyíregyháza tizenketted-része zsidó vallású.

Feltehetjük a kérdést, hogy ha mind e zsidók csakugyan oly szervezeten, fegyelműzve és egyetemlegesen csupán arra törekedtek volna, hogy hitsorsosaikat választák meg képviselőiké, vajjon az ujon választott képviselőknek csak másfél százalékra lett volna zsidó felekezetű?

De hát a miként kijelentők, mi zsidók az embert nem felekezete szerint mérlegeljük. S bizonyára nem emlegetnők e tényt, ha erre nem kényszerítene az antiszemizmus ismert vádja a »zsidóhatalomról«.

E pár szerény megjegyzésért aligha em ismét nyakunkba akasztják, hogy mi vagyunk azok, kik a »faji elzárkózottságot« minden téren keresztül akarjuk vinni.

—i. —cz.

Egy kis összehasonlítás.

Bostonban történt 1770. évi márczius 3-án. Az amerikai gyarmatok és az anyaország között kiütött forrongás magas fokra hágott. Az amerikai tömeg megtámadta az angol őrséget, hét angol katona elsüté puskáját. A támadók közül három elesett, a tömegeből pedig 8 egyén megsebesült. Roppant izgalom támadt a városban. »A nép nem csupán gyilkosoknak nevezte el az angol katonákat, hanem még itélni is akart felettük. Az angol törvény nem ismer kivételes törvényszékeket a hadsereg számára; a katonák tehát bostoni polgárokból álló esküdtszék elé állították

De hagyjuk magát Laboulayet beszélni, a kinek »az egyesült államok története« című jeles művéből meritjük ezen adatokat:

»Preston századost (a támadó angol katonák vezénylő tisztjét) tehát vád alá helyezték és elzárták; semmit se mulasztottak el a nép felizgatására, melynek kebeléből az esküdtszék alakulandó volt. De itt tünt fel egész fényében az angol szellem és törvény iránti tisztelet.«

»A főnehézség kezdetben egy védő ügyvéd felhajtásában rejlett. Némelyek félelemből, mások gyűlöletből tagadták meg e tiszt elvállalását. Végre a százados egyik barátja felkereste Adams János fiatal ügyvédet és lelkes hazafit, kinek hirneve épen akkoriban kezdett emelkedni. A százados barátja könnyes szemekkel így szólt Adamshoz: »Ünnepélyes küldetésben jövök egy szerencsétlen ember, Preston százados nevében, a ki börtönben ül. Ügyvédre van szüksége és nem talál. Quincy ural épen most beszéltem, ő hajlandó elfogadni a tisztet,

denesetre a czéhen kívül álltak. Kisebb helységekből, hol szervezett czéhek nem alakulhattak, találkoztunk szórányosan egyes zsidó iparosokkal, kiknek azonban nagyobbára szintén csak saját hitsorsosaik adtak foglalkozást.

A mezőgazdaság teréről a zsidók szintén le voltak szorítva, és pedig nem valamely tételes törvény vagy rendelet, hanem azon visszás helyzetnél fogva, melybe őket a kamarai szolgaság sodorta. A királyok a zsidók vagyonával, tehát ingatlan birtokaikkal is rendelkeztek; a zsidók csak azt az ércz pénzt és azokat a drágaságokat nevezhették sajátjuknak, melyeket a világ szeme előtt elrejtettek vagy bármikor magukkal vihettek. Midőn Nagy Lajos által száműzettek, pénzüket és ingó vagyonukat magukkal viheték, fekvőségeik azonban lefoglaltattak vagy elajándékoztattak és hazatértük után sem kapák vissza e jószágokat. Azonkívül voltak esetek, melyekben házaikat tőlük elvették és tüzkárvallottaknak adták kárpótlásul. A zsidók ezen tényekkel és eshetőségekkel számot vetve, ingatlanokat nem igen szereztek és annál fogva a földmivelessel sem foglalkozhattak.

A zsidók elszigeteltsége ennél fogva egyre ridegbb alakot öltött és legpregnansabb kifejezését nyerte a zsidóruházatban és a gettóban. A törvény ugyan a városokban külön lakásra nem kényszerítette a zsidókat, de a biztonság iránti ösztönszerű vágy összehozta őket. A zsidók vallási szokásait legháborítottanabbul csak a zsidó-utcában gyakorolhatták s támadás esetére egymás kölcsönös védelmére kelhettek. A zsidó-utca volt az egyedüli hely, melyen a zsidó biztosnak érezhette magát. A zsidó-ruha és sárga folt, — bárhol megjelent, — reá uszította a csócseléket és ütlegek-

ha ön is elfogadja, ellenkező esetben ő is visszautasítja. Önben van minden reményünk.«

»Adams fiatal ember, lángoló hazafi volt és szerette a népszerűséget, a századost védelmezve, bizonynyal kockáztatta jövődjét. És még se habozott; azt felelte, hogy egy szabad országban a vádlottnak soha se szabad védő nélkül maradnia és az ügyvédi karnak részrehajlatiannak és függetlennek kell lenni minden időben és minden körülmény közt. Erre a százados barátja, régi szokás szerint egy guineet adott neki foglalólul, melyet Adams mosolyogva fogadott el.«

»Előre tudta, mily vihar fog ellene támadni; de mindegy! ő kötelességét teljesítette. Számos tanut szedett össze, kik bebizonyították a százados tökéletes ártatlanságát és midőn az esküdtszék kimondta a nem bűnöst, a bírák egyike nem tarózkodott ily szókat intézni a mély csendben hallgató közönséghez:

»Örülök kijelenthetni, hogy a fogoly eljárása a legkedvezőbb színben mutatkozik; de rendkívül sajnálom, hogy ezen ügy oly fordulatot vett, mely az abban részeseknek és általában az egész városnak szégyenére válik.«

Igy ítélte, így nyilatkozott 1770-ben a bostoni bíróság, egy forrongásban álló városban; és 1884-ben Magyarország fővárosában a kuriai épületben a legnagyobb csend és nyugalom közepette a budapesti kir. ítélőtábla Verhovay Gyula bűnyének tárgyalását elhalasztja, mert a vádhatározat helybenhagyását az antiszemita urak rossz néven vennék!

És Adams János? talán elveszítette polgártársai bizalmát, mivel egy népszerűtlen ügyben védői tisztének lelkiismeretesen megfelelt? Nem, ugyanez az Adams János, ki az egyesült államok első alelnöke, majd később elnöke lett.

Nálunk pedig Magyarországon 114 évvel később, a haladás századának utolsó negyedében, Eötvös Károly, az azelőtt oly népszerű képviselő, ki 1881-ben két mandátumot is nyert, elbukik mindenütt, nem talál egy kerületet az országban, mely őt, aki az ártatlanokat megmerte védeni, képviselőjévé választaná, midőn a Csatárok és Ónodyak feles számmal jutnak be a törvényhozó tanácsba.

Ne vonjunk további párhuzamot, mert szégyelni kellene azt, hogy ily törpe nemzedék váltotta fel a szellemi óriásokat és elfogultság lépett a felvilágosodás helyébe; csak még egy idézetet igtatunk ide Laboulaye fentemlített művéből, egy reflexióját, melylyel a most elbeszélte dolgot kíséri:

»... boldog azon ország, mely szenvedélyeinek és szenvedéseinek közepette is érzi, hogy van valami felette: az igazság e derült arcú istennő, ki őt megvédi saját gyöngegei elől is és biztosítja összes jogait.«

»Ha azt kérdeznék tőlem, mi különbözteti meg a

kel és kődobálásokkal fogadták őt. Csak a zsidó-utczában zsidó ruha és jel nélkül bátran járhatott, csak ott dobhatta el magától a rabszolgaság bilincseit, csak ott léphetett fel mint ember. Nem csoda tehát, hogy daczára azon gyalázó okoknak, melyek a ghattót a zsidóra kényszerítették, ahhoz még is annyi keserűedés és kedves emlék fűződik. Vagy csoda-e, ha a zsidók összetartozandósága községi életüket áthatotta és őket kifelé együttes eljárásra üzleti vállalataikban is készítette? Emberi törvényeket a zsidókra alkalmazva, ezen kérdésre csak nem lehet lehet felelni.

Szivfacsaró, ha azon különbségre gondolunk, mely a zsidó-utca és az azt körülvevő városi utcák életviszonyai közt nyilvánult. Itt egy lakosság, mely részt vett az ország örömeiben és bánatában, mely országos törvények uralma alatt állott, mely tehetségeit tetszése szerint értékesíthette, szabadon járt kelt és vagyonát vagy gazdagságát nyíltan élvezhette. Ott egy szerencsétlen rabszolgatömeg, mely a kamarai rabszolgaság járszalagán lett hajtva, mely csak az ország keservében és bánatában, de nem annak örömeiben vett részt, mely tehetségeit tetszése szerint nem értékesíthette, hanem főleg az uzsorára volt utalva, mely szabadon nem járhatott kelhetett, hanem a röghöz volt kötve, mely vagyonát vagy gazdagságát nyíltan nem élvezhette, nehogy a kaján irigységet felébressze, piszkos utcákban, túltömött, ronda házakban lakott és kopott ruhákban járt, azon reményben, hogy szegénységük lesz védpaizsuk, pedig ebben is csalódtak, mert az adóterhek sokkal súlyosabban nehezültek reájuk, mint az ország többi lakosaira.

A zsidóutca rendszerint elhanyagolt, szomorú külsőt mutatott, lakosai távol tartótták magukat azon jó

szabad népeket azoktól, kik az érettség e fokától még távol vannak? így felelnék: Nem az alkotmány, nem a nemzeti képviselő, nem a szabadsajtó képezi e különbséget, mert mindezek a szenvedélyek és a zsarnokság eszközeivé fajulhatnak; a valódi különbség az igazságszeretben, a törvények tiszteletében rejlik. Mondjátok meg, milyenek a törvényszékek és én megmondom, milyen a nép.»

R. J.

Szerb zsidók.

Belgrád, június hó 28. Tisztelt szerkesztő barátom! Mult leveletem Zágrábból kelteztem és most a szerb királyság fővárosából keresem fel szerény soraimmal. Kimondhatlanul örvendek, hogy alkalmam nyílik egy kis magyar eszmecserére annyi horvát, rác és szerb beszéd után. Mint egy nagy bécsi ház utazója és megbízottja sok emberrel, sok kereskedővel és közhivatalnokai állásokat elfoglaló kisebb és nagyobb rangú férfakkal kell érintkeznem és így bő alkalmam volt az itteni viszonyok alapos megismerésére.

Hogy minő tapasztalatokat tettem, azt nem mondhatom el egy levél keretében. Ez alkalommal engedje meg, hogy csak a szerb zsidókról vagy miként ők büszkén nevezik magukat: zsidó felekezetü szerbokról szöjjak. Azzal a mozgalommal szemben, mely most Magyarországon van és a melynek kifolyásaként jelentkezik az a 17 országgyűlési képviselő, kik a legközelebbi magyar országgyűlésbe választattak, talán nem lesz önre nézve érdektelen tudni, hogy minő a zsidók helyzete a szomszéd államban? E kérdésre teljesen megnyugtató választ adhatok. Hitrokonaink ellen itt nem hallatszik se panasz, se dicséret, mert minden zsidót szerbnek is tekintenek egyuttal. A szerb nemzet politikailag nagyon érett és méltányolni tudja a zsidóknak a nemzeti eszmékhez való ragaszkodásukat, a mit holmi válaszfalak felállítása által, vagyis a zsidó és a nem zsidó közti különbség folytonos hangoztatása által csorbitani nem akarnak. Hogy mennyire megy a szerbeknek vallási türelmetlenséget nem ismerő szelleme, talán legjobban kitünik abból az egy tényből, hogy a belgrádi egyetem theologiai fakultásán egy férfi tanít, kiről azt hallottam, hogy zsidófelekezetü. (Némelyek azt állítják, hogy kikeresztelkedett.) A kereskedelmet itt nagyobbbrészt nem zsidók üzik és innen van, hogy a tőke ellenségei nem egyuttal a zsidók

ellenségei is. Van itt is anarchista népcsoveselék, mel nek főkolomposai, épugy mint nálunk, izgatnak és bujtogatnak; de ezek a bujtogatások nem irányulnak a zsidók ellen.

A zsidók itt többnyire iparosok és kiskereskedők. Földmiveléssel eddig nem foglalkozhattak, mert régi törvények által attól eltiltattak. A jelenlegi kormány e napokban azonban kiadott egy rendeletet, mely a hatóságokat arra utasítja, hogy a berlini szerződést respektálják, mely szerint bel- és külföldi zsidók egyaránt lehetnek ingatlanok tulajdonosai és hogy ugyancsak a berlini szerződés szerint az egyenjoguságra vonatkozólag zsidó és nem zsidó közt minden különbség megszűnt. Az anarchista bujtogatók ezt a kormányrendeletet úgy tüntetik fel, mint a nagy tőkezsarnokságnak diadalát, a nép „késerves munkája“ felett; de az izgatásba nem vonják bele a zsidó felekezetet, nem tulajdonítanak se vallási, se faji jelleget a dolognak. De nem is csoda, mert hiába való dolog volna isitten a zsidók ellen izgatni, midőn a mozgó (azaz legkönyebben elrabolható) tőke nem a zsidóknál, hanem a keresztény kereskedők kezében van. Ezek ellen is azzal bujtogatnak, hogy uzsorások, hogy a népet kiszívják, hogy gyorsan gazdagodtak sat. és kétségtelen, hogy ez orditozásokba antiszemita jelszavak is vegyülnének, ha e temérdek tőkék tulajdonosai zsidók volnának.

Ez az én szerény nézetem, a melynek helyességét számtalan adattal tudnám bizonyítani. De talán már túlsokáig vettem igénybe becses figyelmét. A bizonyítékokat személyesen fogom legközelebb átszolgáltatni

B . . . ch Zs.

Zimándi Ignác.

Szegény magyar nép! Mennyien vannak ez országban, kik csupán arra alapítják egész létüket, hogy téged bolondítsanak, hogy a szegény nép jóhiszeműségéből tőkét verjenek saját önző céljaik elérésére. Hej, ha ennek a népnek, melyet lelketlen izgatók folytonosan felbujtanak, egyszer eszébe jutna, azoktól a hamis prófétáktól megkérdezni azt, vajjon mit használtak ők eddig az emberiségnek? Vajjon javult-e a szegény ember sorsa az által, hogy a bujtogatók orációit meghallgatja? Még arra sem jók ezeknek a patkánypolitikát üző népbolondítóknak a beszédei, hogy a népet fölvilágosítsák, mert abból, a mit ők hirdetnek, ugyan nem ítélheti meg a

izlésű polgári luxustól, mely az életet nemesíti, öltözetük szándékos kopottsága összhangban volt azon szüntelen sürgés-forgással, melyre őket a pénz utáni hajsza készítette. És mely zsidó merészelt volna csinos, polgári igényeknek megfelelő házban lakni, vagy tisztességes ruhában megjelenni? Hisz amugy is folyton folyvást zaklatták őket királyok és főpapok, országnagyok és városok, köznemesek és egyesek, egy szóval az állam összes tényezői, egyre fokozódó pénzkövetelésekkel és felhasználták e célból a legdurvább, a legbrutálisabb eszközöket, hátha még csinos házokban laktak és szép ruhákban megjelentek volna!

Kétséget nem szenved, hogy ezek a viszonyok demoralizálólag hatottak a zsidókra, hogy a pénzvágy, a mohó nyerészkedés, a kapzsiság, a tettetés ösztönét bennök ébresztette és ébren tartotta. hogy sok csunya vonást örökölt meg a zsidó jellemében, melyek hála Istennek nagyobbbrészt már elmosódtak és tünevező félben vannak, és ha kérdezik, vajjon ezek a csunya vonások és hibák a zsidó jellem immanens részét képezik-e vagy külső, tőlük nem függő befolyás által lettek reájok erőszakolva, akkor a feleletet megnyugvással a világtörténetnek engedhetjük at.

Ezen komor, rideg, századokig tartó éjben a zsidóknak egy jobb jövő hirdetőjeként fénylett egy csillag, nyugodtan és győzedelmesen, állhatatosan és biztatólag, mint azon csillagok, melyek az égen változhatlan, örökkévaló törvények szerint keringnek, és ezen csillag vallásuk volt, a hithez való ragaszkodás, melyhez meggyőződéssel csüngtek. Hívek Istenükhöz, hívek magukhoz, biztosítékát nyújtották annak, hogy hívek is tudnak lenni hazájukhoz, embertársaikhoz. Azok a kitért zsidók, kik nagy rangra és befolyásra vergődtek, bizonyára legélénkebben

éreztek velük nyomorult helyzetüket, és leghivóbban csábitották őket, hogy lépjenek ki a gyalázatból, az elnyomatásból a nemzet jogközösségébe, mint szabad, egyenjogú polgárok. Egy lépésükbe került volna, hogy lehullanak róluk a rabszolgabékok, és hogy mind ama kimondhatlan szenvedések, melyek őket emberi méltóságuktól megfosztották és páriákká aljasították, egyszerre megszűnjének. Egy lépés és szabad emberek lettek volna emberi jogokkal és emberi igényekkel. De a zsidók ezt az egy lépést nem tették, mert hitüktől azzal az egy lépéssel sem akartak távozni. Ezen pandaemonium közepette szűk életkörükben a jogot tisztelték. A családban és a községben tisztelték a vallást és megtartották az erkölcs és az erkölcsösség törvényeit. Családi életük mértékletesség és gyöngédségtől át volt hatva és a legnagyobb megaláztatás daczára kifogáson kívüli volt. Vallásukhoz való ragaszkodásuk folytán képesek voltak az életnek nyomorát elbirni, nagy emlékek és magasztos remények elfelejtették velük szenvedéseiket. Szellemi törekvéseik természetesen szentirásaik tanulmányozásában pontosultak össze és elvonták őket a külvilág művelődésétől. És ezen törekvésektől a bámulat adóját tagadnunk nem lehet, mert általuk az élet legmagasabb javai elérésére és biztosítására iparkodtak. Kimondhatlan szenvedéseiket alázattal és megadással viselték és ezen vértanúságuk benső és valódi vallásosságuk bizonyítéka. Gyűlölet és megvetés környezte őket és ezen megaláztatásuk daczára egy jobb és szebb jövő remény csiráját ápolták. És hogy így cselekedtek és cselekedhettek, azt csakis vallásukhoz való ragaszkodásuknak köszönhetjük.

(Befejező közlemény következik.)

Dr. Reinitz Adolf.

szegény ember a helyzetét. Ellenkezőleg: félreérti a saját viszonyát az államhoz, a nemzethez, a társadalomhoz. Gyűlölni tanul mindent, a mit szeretnie kellene, hogy boldogulhasson. Az összetartás és testvériség eszméi helyett, a szakadás, a viszály és az elkülönítés magvait hintik el és mikor e magvakból mérges gyümölcs fejlődik, akkor az izgatók hada félre vonul és a szegény népet magára hagyva, vele többé nem törődik. Nekik csak addig jó a nép, a mig másokra nem támaszkodhatnak, hogy az élet küzdterén megállhassanak. Mihelyt önző céljaikat elérték, mások kegyeit kezdik hajhászni és a népről aztán megvetően mosolyogva azt mondják: *B u t a p a r a s z t l l*

Azok közé, kik népámitással kezdik pályájukat, hogy azt a nép megvetésével befejezzék, első sorban említendő Zimándi Ignác. Ez egy kath. pap, ki azért lett dühös agitátor, mert a kormány nem bizván tehetségében és komoly férfias-törekvéseiben, vonakodott őt kinevezni egy állásra, melyre aspirált. A zsidók ellen pedig azért izgat, mert azt hiszi, hogy ez az ut legbiztosabb a népszerűség megszerzésére. Volt idő, mikor Zimándi a zsidókat földicsérte, mikor kiemelte, hogy milyen szorgalmas és takarékos, hogy mennyit használ a népnek a zsidóval folytatott gyakori érintkezés. Akkor másképp beszélt, mint most. És miért? mert akkor még egyéb is kellett a népámitásnál, hogy az ember a parlamentbe juthasson. Most azonban elég az antiszemitizmus gyalázatos jelszavait hangoztatni, hogy az embert országgyűlési képviselőnek megválasszák.

Zimándi tehát azért lett ellenzéki, mert a kormánytól várt lekenyerezést meg nem kapta; antiszemita pedig azért lett, hogy mandatumot kapjon, a mit mint rendes ember és más viszonyok közt bizonyára meg nem kapja soha!

Ez az ember újabbi időben könyvet is irt »Antiszemita káté« czimvel. E könyv a ponyvairodalom egyik leghaszontalanabb férczműve. Arra való, az a célja, hogy a népet, melyet a szerző élő szóval meg nem ronthat, az ólombetű mérgével megmételje.

Kötelességünknek tartottuk erre figyelmeztetni a romlatlan nép fiait, hogy a könyv valódi becsét megismerjék.

Argus.

Mezei Ernő bukása.

A miskolczi választókerületből több levelet vetünk, melyeket a keserű, talán tulerős hang miatt nem közölhetünk, de azért szükségesnek tartottuk némi magyarázatot szolgáltatni ama tényről, mely hitsorsosaink között országszerte nagy feltűnést keltett. A tény elvitathatlanul az, hogy Mezei Ernőnek bukását a miskolczi déli kerületben első sorban a zsidó választók okozták. Nemcsak hogy nagyobb részök szavazott ellene, de zsidók játszták az ellene folytatott korteskedésben a főszerepeket. Nekünk ki kell mondanunk, hogy az ország zsidóságának közérzete, mint azt a hozzánk érkezett számos levél bizonyítja, a miskolczi zsidóság vezéreinek eljárását helyteleníti. Nem viseltetünk semmi rokonszenvvel a függetlenségi párt iránt, melynek Mezei Ernő oly lelkes és rendithetlen hive és az ellenzék lapjainak vádaskodása daczára mi nagyon értjük, ha a zsidók országszerte általában a kormánypárti jelölteket támogatták. De Miskolczon semmikép nem volt az a helyzet, hogy a zsidók többségének magatartását a kormánypárti meggyőződés indokával menteni lehetne, legkevésbé lehet pedig épen a felekezeti érdek színét rákenni.

A kormánypárti politikai meggyőződésre kár hivatkozni. Fájdalom, az ország legkevesebb helyén voltak a zsidók abban a kedvező helyzetben, hogy egyesegyedül a tisztán politikai meggyőződés a 67 es közjogi alap helyessége vagy helytelensége fölött vezethette volna szavazataikat. Miskolczon bizonyosan nem voltak ilyen helyzetben. Hogy mennyi értéke lehet hasonló körülmények között a politikai párthűségnek, azt a miskolczi zsidóság legkönnyebben megítélhette az odaváló antiszemita viseletén, kik nem sokat gondoltak avval, jó-e vagy rossz

a 67-es egyezés, meg vannak-e elégedve a jelen kormány politikájával, de szívesen fogadták el a kormánypárti céget és persze még szívesebben fogadták a zsidóság támogatását, ha ezáltal a zsidó jelöltet, kinek bátor fellépése az antiszemitizmus ellen különös szálla volt szemökben, elbuktatni sikerül. Valjon ha a zsidóság adáz támadói, kik már annyi kimondhatlan bajt idéztek az egész magyar társadalomra és oly nehéz szorongattatásba döntötték felekezetünket, nem hirdetnek egyebet céljuknak, csak a zsidóság teljes megrontását, miért mellőzik az ország állami életének minden egyéb kérdését, akkor hát a zsidók a becsületökben, vagyonukban, életökben megtámadottak, egyébre se legyenek tekintettel, csak hogy ők ma is változhatlanul bámulják Deák Ferencz művének bölcsességét és meghajlanak Tisza Kálmán áltamférfiúi nagysága előtt. Ez nem mutat sem önérzetre, sem okosságra, vagy a politikai érettség valami nagy fokára.

Hát a szorosán vett felekezeti érdek? Hihetetlen és mégis valónak bizonyul, hogy felekezeti érdek czimén korteskedtek a zsidók között Mezei Ernő ellen. Valjon felekezeti érdek legyen az, ha azt a férfit, ki a parlamentben kivált az által, hogy erélylyel, erkölcsi fölényvel, személyének teljes odaadásával védelmezte hitsorsosainak becsületét és hazafiságát, maguk a zsidók a közélet teréről leszoritják? Nem felekezeti érdek-e épen az, hogy a parlamentben helyet foglaljon az a zsidó válású férfiú, kinek erkölcsi érinthetlensége és szellemi fölébbsége még antiszemita ellenfeleinek is imponálni tudott, kinek személye élő czáfolat volt az antisemiták rágalmai ellenében, és azért leginkább birt azzal a képességgel, hogy zsidó hitfeleinek jogait megvédelmezze. Valjon mindezek a tekintetek elenyésznek-e pusztán azért, mert Mezei Ernő politikai meggyőződésből, melyet közpályájának kezdetétől vallott, nem a kormánypárt hive? Azt hisszük, még a legelfogultabb kormánypárti is tulajdonkép az ellenkezőt fogja igazságnak elismerni. Az ellenzéki pártok több-kevesebb joggal népszerűtlének lehetnek előttünk, de ha felekezeti szempontokból bíráljuk meg a pártok viszonyát a zsidósághoz, mi épen abban látjuk a felekezeti érdeket, hogy az ellenzéknek egyetlen zsidó vallású tagja ott tovább is megmaradhott volna. Szükségesnek tartottuk volna ezt még akkor is, ha ez a zsidóvallású tag nem Mezei Ernő volna, annál inkább, ha az ellenzék kebelében olyan zsidó foglalt helyet, kinek elvűségéhez, meggyőződéseinek tisztaságához, jellemének önzetlenségéhez a gyanunak árnyéka sem férhetett. Az ilyen ember lehetett képes reá, hogy szavának, melyet hitsorsosai érdekében emelt, tiszteletteljes meghallgatást biztosítson még a legelfogultabb ellenfélnél is. Ezért fájlaljuk leginkább az ő bukását, de fájlaljuk azért is, mert hitrokonaink félreértett „elvi differenciáinak“ esett áldozatul.

Amicus.

H I R E K.

— Trefort ur mint hittérítő. Sajátságos, hogy épen Tisza Kálmán, a szabadelvű államférfiú kabinetjének van olyan két tagja, kik bátran lehetnének miniszterei az Istóczy — Verhovay féle kabinetnek is. Értjük e két férfiú alatt Pauler és Trefort urakat, kik mindent elkövetnek annak a mozgalomnak élenkítésére, melyet antiszemitizmusnak neveznek. Pauler ur antiszemita szolgálatait ismerik. T.-Eszlár és Nyiregyháza, e két hely hangosan hirdeti az igazságügyminiszter tetteit az antiszemitizmus érdekében. De Trefort ur még többet cselekedett. Magában az a tény, hogy ő mint vallásügyi miniszter a zsidóknak kivételes felekezeti állapotot teremtett, is elég világosan beszél; de ez még semmi ahoz képest, a mit ő „jó tanácsok“ czimén elkövet. Minden lakomát, minden bankettet, minden toasztot és egyéb „alkotmányos“ mulatságot felhasznál arra, hogy a zsidó magyarokat piron-gassa, sértegesse, üsse vagy agyontanácsolja. Egyszer azt mondja, hogy miért önzlik el a közhivatalnoki pályát és hogy jobban cselekednének, ha ipart és földmívelést üznének. Igen ám! Könnyű neki beszélni. Hát ha olyan nagyon kívánja ezt Trefort ur, miért nem igyekszik lecsillapítani azt a mozgalmat, mely azt a jelszót hangoztatja: „a földbirtok zsidó kézre jut, vagy ne vásároljatok zsidónál!“ Reánk Trefort ur »tanácsai« mindig azt a benyomást teszik, hogy nem őszinték. Úgyes taktikus, aki

a zsidókhöz bizalmasan közeledik, hogy antiszemita tanácsokat adjon nekik, vagyis olyan tanácsokat, melyek az antiszemitizmust növelik. Szolgálatot vél tenni ezzel az antiszemitizmusnak, melynek támadásaitól fél és a kath. klerusnak, kinek kegyét megnyerni óhajtja. Eme érzelmeire vezethető vissza az is, hogy Trefort ur valóságos hittérítő szerepet játszik. A zsidófelekezeti tanároknak folyton azt mondja, hogy vallásuk miatt ki nem nevezheti őket és addig szekirozza, addig csipkedi őket, a míg egy-kettő közülök át nem tér, még pedig Trefort ur határozott tanácsára: a rom. kath. vallásra, mert szerinte „legjobb a római kath. vallásra áttérni.“ E napokban Simonyi Zsigmond tanár követte a Trefort ur által hirdetett tanácsot és a rom. kath. vallásra tért át, hogy végre kineveztesse egyetemi tanárnak. Szép viszonyok igazán! Nyakig benne vagyunk a sötét középkorban, midőn többnyire hittagadás, haza- és vérárulás útján lehetett csak valamire jutni az embernek. Végül megemlítjük ezt uttal, hogy mi tegnap egy „az antiszemita kör“ aláírású „nyilatkozatot“ vettünk, melyet csak azért nem közölhetünk, mert a kifejezések durvasága minden tisztességes olvasóban felháborodást keltene. Csak annyit idézünk az említett szennyiratból, hogy abban az állítólagos »antiszemita kör« tiltakozik az ellen a feltevés ellen, hogy Istóczy lett volna Simonyi keresztapja és int bennünket arra, hogy mi a Pesti Hírlap eme hírét ne terjesszük, mert ugymond: »egy antiszemitanak nem kell a zsidó, még ha száz kereszt lóg is a nyakán és hogy nem termett annyi keresztviz a világ összes oceánaiban, melylyel a zsidót lelkének fekettségétől megtisztítani lehetne.« Az elvetemült ripókság írásba foglalt impertinenciájának eme veszettségtől tajtékozó nyelvelését mi ezennel visszautasítjuk. Mi az esetről tudomást se vettünk volna, annyira közönyös ránk nézve az, vajjon Simonyi Zsigmond ur kikeresztelkedett-e vagy nem. Ha »az antiszemita kör« Istóczy keresztatyasága ellen »nyilatkozni« akar, forduljon azokhoz, a kik e hirt először közölték.

— **Zsidó védőügyvédek.** Eddigelé a budapesti fenyítő törvényszék előtt a zsidóellenes zavargások ügyében két végtárgyalás lett megtartva, melyek mindegyikénél azon sajátosságos jelenség volt észlelhető, hogy a vádlottakat zsidó ügyvédek is védelmezték. Mindkét esetben a törvényszék, — tekintettel azon körülményre, hogy felette súlyos büntetéssel büntetendő vádlottak forogtak szóban, — hivatalból rendelt ki védőket a vagyontalan foglyok részére, oly czélből, hogy ezek ne maradjanak minden jogi oltalom nélkül. A törvényszék választása mindkét esetben majdnem tulnyomólag hitsorsosainkra esett; ha a megisztelő bizalom feléjük fordult, akkor ezzel szemben alárendeltebb jelentőségű azon másik kérdés, vajjon czélszerű, vajjon tapintatosnak volt-e mondható a zsidó védő ügyvédek azon eljárása, hogy a hivatalból történt védői kirendelést elfogadták és hogy azt le nem tették?

Erre határozottan »igen«-nel kell felelnünk; mert mi feltétlenül helyeselhetjük azt, hogy a gonosz és botorlelkű zsidófalók lássák, mennyire »hitvány, mennyire nyomorult a zsidó«, az a zsidó, ki az egész földkerekségre kiterjedő »kozmpolitikus haramia bandának« hozzártatózója, mely »parazitikus rablászövetkezet fosztogatja, demoralizálja és irtja a keresztény népeket.« (Lásd Istóczy: 12. röpirat, IV. évfolyam, IX. füzet, 1884. június 15—20. 259. l s köv.)

Ezen valóban gyakorlati zsidóság, mely ünnepélyesen és országvilág előtt ad oculos fényesen demonstrálta azt, hogy miként szereti a zsidó felebarátját, mennyire gyűlöli ellenségét és mint igyekszik megboszulni magát azokon, akik vagyont galád módon megtámadták, ezen zsidóság, — meggyőződésünk szerint — többet használít ügyünknek, mint a mennyit az örültek tehetetlen tájékozott gaz tanai árthatnak. Végül felemlítjük, hogy a vichnyei lázadók bűnyében hivatalból kirendelt védők

gyanánt a következő budapesti ügyvédek működtek: dr. Gruber Lajos, dr. Simon Izidor és dr. Szörényi Lipót. A kerepesi-uti lázadók bűnyében pedig ugyancsak dr. Gruber Lajos és dr. Ruzsnyák Sámuel budapesti ügyvédek voltak a hivatalból kirendelt zsidó védők.

— **A vágujhelyi izr. nyilvános alreáltanoda** az 1883—84 tanévről szóló értesítője fekszik előttünk, melyből örvendetes tény gyanánt konstatáljuk, hogy e tanintézet lényeges szolgálatot tesz a felső-magyarországi vidék magyarosítása érdekében. A felső-magyarországi zsidók hazafisága legekleatansabban tükrözik vissza ama valóban páratlan áldozatkészségben, mely lehetővé tette e magyar tanintézet felállítását. A magyar zsidók, kik nem akarják gyermekeiket a panszlavizmus által többé-kevésbé szaturált tót iskolákba küldeni saját erejükből alapították, tartják fen ezt a középiskolát. Innen van, hogy a panszláv agitáció antiszemita mellékizzel is bír. A panszláv bujtogatók, kik lépten nyomon azt tapasztalják, hogy a panszláv propaganda legnagyobb akadály a felső-vidék zsidóság, ez ellen is fordítják fegyvereiket. Mi már számtalan levelet vettünk e vidékről, melyek e tény mellett bizonyítanak. Itt megemlítjük azokat a férfiakat, kik a nevezett intézet körül bokros érdemekkel bírnak. Ezek Dr. Mahler Miksa igazgató és a derék tanári karon kívül még a következő iskolaszéki tagok: Dr. Bortstieber Lajos, Deutsch Nándor, Donath József, Dr. Elias Ármin, Fuchs Jakab, Felbert Lipót, Grosner Zsigmond, Herzfeld Mór, Herzog J. K., Lieblich Mór, Mayer Adolf, Salvendy Manó, Tauber Lipót, Weisse József, Wister Lipót.

— **Gálszécsről** írják nekünk: Mélyen tisztelt szerkesztő úr! Nem lesz érdektelen hallgatni, hogy van hazánkban vidék, hol a mostani áramlat és sajnos társadalmi jelenségek dacára, az antiszemiták önző apostolainak igéi nem lenek talajt, hol nem sikerült a népet elámitani és ezzel a béke és rend felforgatását kieszközölni. Ilyen Gálszécs, mely város, értelmiségénél fogva Zemplén megye egyik legkiválóbb pontja. Itt még mult év július havában, tehát a híres sakter-pör tárgyalása alatt választatott meg Politzer József úr, zsidóhitközségünk tagja, városi főbírónak. És ezen férfiú mindenekelőtt resignálva az állásával járó tiszteletdíjra, tevékenységében oly erélyt és kitartást fejtett ki, hogy városunk pénzügyi helyzete rendezettebb mint valaha. Példás igazságszeretete és részrehajlatlansága előtt pedig még személyes ellenségei is meghajlanak. Legfűnyesebb jelét az előismerésnek azonban, a nagyobbrészt keresztény felekezeti polgártársainkból álló városi tanács adá, amennyiben a már legközelebb tartandó új választást, mely alkalmalmmal Politzer József úr, személyes teendőinek tülhalmazottsága következtében hivatalától válni akart, szeptember havára elhalasztá és egyhangulag elhatározá, hogy inkább egy fizetéssel járó másodbíró is választ, csak hogy a főfelügyelet továbbra is a mostani kezek között maradjon.

— **A budapesti országos rabbiképző intézet** érdekes és fölötte tanulságos értesítője, újabb bizonyítékot szolgáltat az iránt, hogy a rabbiképző intézet milyen nagytantosságú faktor a zsidó magyarok vallási és kulturális életében. Az értesítőhöz egy függelék van csatolva e czímmel: „Az érzékek“, mely fiziológiai és pszichológiai tanulmányt héber és arab források használata mellett az intézet derék tanára, Dr. Kaufman David ur irt.

— **A pécsi izr. hitközségi népiskola értesítőjét** vettük e héten. Az adatokból, melyeket az »Értesítő« szerzője, Strausz Henrik ur közöl, azt az örvendetes tényt lehet konstatálni, hogy ez a hitközség is buzgólkodik ama hazafias munkán, mely Magyarország megmagyarosítását, virágzását tüzte ki czéljául. Az a nemzeti szellem, mely a pécsi zsidófelekezeti tanintézetet átlengi, főleg azon férfiktól indul ki, kik ez intézet és a hitköz-

ség élén állanak. Fogadják ezért minden zsidómagyar elismerését, kik büszkén hivatkozhatnak hitrokonaik hazafiságára.

A Rinnione Adriatica di sicurta csász. kir. szab. biztosító társulat Triestben. E társulat közgyűlése f. év június hó 26-án tartatott meg, mely alkatommal tárgyalás alá vették a zárszámadások és az 1883-ik évi műveletekről szóló igazgatósági jelentés. Az elnökséget báró Lutteroth Ármin vezette, a vezérigazgató Daninos Sándor lovag elhalálása folytán. Az igazgatósági jelentés igen érzékeny és meleg szavakban ad kifejezést az elhunyt érdemeiről és áttér az egyes biztosítási ágazatok műveletének ismertetésére. I. Életbiztosítások. Az 1883. évi december 31-én érvényben volt biztosítási, összege, a viszontbiztosítások levonása után 6.250 310 forint tőke, 57,193 forint járadék a túlélési, továbbá 20.489,744 forint tőke és 10,719 forint járadék az elhalálási biztosításoknál. A nyeresémdíj bevétele 1883-ban 1.226,950 forintra ment, ugyanezen osztály tartalék-tőkéjének járuléka pedig 277 070 forintot tesz ki. A túlélési és esedékessé vált járadék-biztosításokért 232,937 frt, haláleset és a határidőt elért vegyes biztosításokért a viszontbiztosítások levonása után pedig kifizettetett 439.693 forint. Azonkívül a december 31-kén függőben volt haláleset és túlélési biztosításokra 86,462 forint tartatott vissza. — A folvó biztosítások nyeresémdíjtartaléka 5.742,741 frtban állapított meg és a mult évihez képest 329,930 forint növekedést mutat. A biztosítottak jutalékának levonása után 69,087 frt 19 krt tevő nyeresémdíjösszeg áll elő, mely az általános zárszámadásba áttétetett. II. Tűzbiztosítások. A nyeresémdíj-bevételek 5.298,594 forintra mennek és a mult évihez képest 245,808 forinttal emelkedtek. Több évi biztosítások nyeresémdíj-tartaléka december végével 16.954,118 forintra megy, a tavalyihoz képest 1.504,308 forinttal szaporodott. Tűzkárokkért 8.919,487 forint fizetett ki, mely összegből a viszontbiztosításokra 1.290,531 forint esik, azonkívül függő károokra tartalékba helyeztetett 169,429 forint. Viszontbiztosításokra 2 461,883 forint adatott ki. — A készpénz-díjtartalék 75,987 forinttal 1.432,489 forintra emelkedett. III. Szállítvány biztosítások. A bevott nyeresémdíj 186,164 frtra, a viszontbiztosítások 71.675 frtra, a fizetett károk — a viszontbiztosítások levonásával, 45,026 frtra mennek, függő károokra pedig 11.710 forint tartatott vissza. IV. Jégkárbiztosítások. A nyeresémdíjbevételek 1 851,823 frtra mentek, viszontbiztosításokra 614,678 frt kellett és a károk a viszontbiztosítások levonásával 1.533.614 forintba kerültek. A Rinnione által fennállása óta teljesített kártalanítások kerek 115 millió frtra rugnak. A négy biztosítási osztály közül csakis a jégkárbiztosítások mutatnak 1883-ban egy a jégkártartalék alapot jelentékenyen felülmúló veszteséget; azonban a többi biztosítási ágazatok nyeresémdíj-többlete, és a társulati alap jövedelme képes volt a jégkárosztály veszteséget nem csak fedezni, hanem még egy új jégtartalékot 150.000 frttal létesíteni, és e szerint maradt a különböző jutalomszámítások kifizetése után 154,141 forint 61 kr., melyből 20% a nyeresémdíj, tartalékalaphoz csatoltatott, továbbá az igazgatóknak és felügyelőknek kifizetett jutalék és a társulati hivatalnokok takaré- és segélypénztára részére megállapított összeg levonása után 104,037 frt 47 kr. marad osztalék kifizetésre. Az osztalék részvényenkint 30 frttal állapított meg és július hó 1-től kezdve fizettetik ki. — A tartalékok most összesen 8.100,902 frt 38 krt tesznek és a következő tételekből állanak: az életbiztosítások díjtartaléka 51742,741 frt 36 kr., a tűzkárbiztosítások díjtartaléka 1.432,489 frt, a szállítványbiztosítások díjtartaléka 17,550 frt, a jégkárbiztosítások díjtartaléka 150,000 forint. Tartalék árfolyam ingadozásokra 161,500 frt, nyeresémdíj-tartalékalap 536,622 frt 2 kr. — Az életbiztosítási osztály különös nyeresémdíjalapja 150,000 forint. A társulat hivatalnokai takaré- és segélypénztárának vagyona 208.051 forint 80 kr. Az idei

közgyűlésnél, a rendes választásokon kívül, még egy vezérigazgató választása is napirenden lévén, a m. é. december havában elhunyt Daninos Sándor lovag helyett Neumann Henrik választatott meg vezérigazgatónak. — Igazgatósági tagul báró Ralli Pál ur, felügyelőül Afenduli György ur és végül felügyelő helyettesül Pojai gróf Alberti Emil ur ismét megválasztatott.

Felhívás előfizetésre.

F. é. július hó elsején új előfizetést nyitunk. A választások által teljesen megváltozott politikai és társadalmi helyzet nagy feladatokat, az eddigieknél is terhesebbeket fog róni miránk, kik az egyenlőség zászlója alatt indultunk a sajtó küzdőterére.

Eddig férfiasan megálltuk helyünket, ezentúl sem fogunk megingatni. Az erősebb támadások ellen erősebb védelmet fogunk kifejteni. Lapunk eddig egyszer hetenkint jelent meg, mert nem rendelkezünk azokkal az anyagi eszközökkel, melyek a többszöri megjelenést lehetővé tették volna.

Ha a szabadság, testvériség és egyenlőség dicső eszméinek hívei tovább is támogatnak és a lap terjesztése iránt buzgólkodnak, akkor már legközelebb abba a helyzetbe jutunk, hogy az »Egyenlőség« legalább kétszer hetenkint megjelenhetik.

A szerkesztőség
V. ker. Széchenyi-utca 14.

Azon t. előfizetők számára, kiknek előfizetésük folyó év július elsején lejárt, lapunk mult heti számához postautalványokat mellékelünk. Kérjük az előfizetést mielőbb megújítani, hogy a lap szétküldése fenakadást ne szenvedjen.

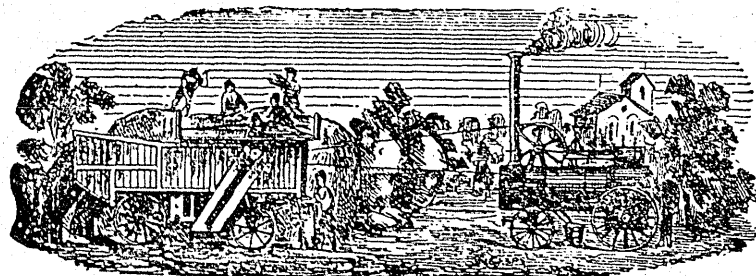
Előfizetési feltételek:

- Egész évre házhoz küldve . . . . . 8 frt.
- Félévre . . . . . 4 »
- Negyedévre . . . . . 2 »

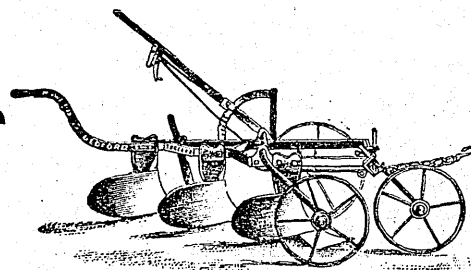
Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker., Széchenyi-utca 14. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

Löwinger Miksa

gazdasági
gépgyár
raktára.

☞ Budapest, gyapju- és hold-utca sarkán, ☜
(gr. Tisza-féle házban.)

Ajánlja dus választéku, *legujabb szerkezetü mindennemü gazdasági gépeit és eszközeit*; különlegességeket *malmok és bányagépekben* a legolosóbb áruk és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett. A nagy uraságok, valamint a nagyérdemü érdekelt körök megszemlélés végett tisztelettel meghivatnak. — *Arjegyzéhek kívánatra ingyen és bérmentve.*
Megbízható ügynökök kerestetnek.